

ustalona przez b. władze rosyjskie cena szacunkowa nie została w całości wypłacona;

c) ustala odszkodowanie za użytkowanie gruntów, przewidziane w art. 2.

(2) Odszkodowanie ustala się według wartości gruntu w dniu szacunku, przyczem co do trybu postępowania stosuje się odpowiednio przepisy prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 86, poz. 776).

Art. 4. (1) Kwoty, wypłacone przez b. władze rosyjskie:

a) właścicielom gruntów lub ich następcom prawnym — z tytułu odszkodowania,

b) osobom trzecim — na pokrycie obciążeń gruntów,—

zostaną przerachowane i potrącone z sumy odszkodowania, ustalonego w myśl artykułu poprzedzającego; jeżeli odszkodowanie nie należy się, albo suma jego jest niższa od kwot wypłaconych, kwoty, których z tego powodu nie można potrącić z odszkodowania, stanowią wierzytelność Skarbu Państwa.

(2) Za podstawę przerachowania przyjmuje się, że cena szacunkowa gruntu w rublach, ustalona przez b. władze rosyjskie w toku postępowania wywłaszczeniowego, równa się cenie szacunkowej gruntu w złotych, ustalonej w sposób, wskazany w artykule poprzedzającym.

Art. 5. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Art. 6. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów:

Marjan Zyndram-Kościałkowski

Minister Spraw Wewnętrznych: *Wł. Raczkiewicz*

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

220.

U S T A W A

z dnia 9 kwietnia 1936 r.

o wywłaszczeniu nieruchomości na cele budowy portów i innych urządzeń morskich.

Art. 1. Wywłaszczać można nieruchomości na cele budowy, rozwoju i utrzymania: morskich portów i przystani użytku publicznego, składów i innych urządzeń tych portów i przystani, umocnień brzegu morskiego i morskich urządzeń sygnalizacyjnych.

Art. 2. Prawo wywłaszczenia na cele, wymienione w art. 1, służy: Skarbowi Państwa, gminom oraz przedsiębiorstwom użyteczności publicznej, posiadającym osobowość prawną.

Art. 3. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu i innym ministrom, każdemu we właściwym zakresie działania.

Art. 4. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów:

Marjan Zyndram-Kościałkowski

Minister Przemysłu i Handlu: *Roman Górecki*

221.

U S T A W A

z dnia 9 kwietnia 1936 r.

o użyciu broni przez wartowników cywilnych, będących pod nadzorem Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Art. 1. (1) Osobom cywilnym — pełniącym na podstawie stosunku służbowego lub umownego czynności wartownicze w poszczególnych działach administracji wojskowej i w państwowych przedsiębiorstwach skomercjalizowanych, będących pod nadzorem Ministerstwa Spraw Wojskowych, oraz w tych przedsiębiorstwach prywatnych, które, wykonując materiały na potrzeby obrony Państwa, zarządzaniem Ministerstwa Spraw Wojskowych są chronione przez wartowników cywilnych — tudzież ich przełożonym cywilnym w służbie wartowniczej służy w czasie wykonywania tych czynności prawo użycia broni w przypadkach, określonych w ustawie niniejszej.

(2) Minister Spraw Wojskowych określa, jakie czynności osób wymienionych w ust. (1) uważa się za czynności wartownicze w rozumieniu ustawy niniejszej.

Art. 2. (1) Wartownicy cywilni uprawnieni są do użycia broni w następujących przypadkach:

- 1) w celu odparcia niebezpiecznego napadu lub zamachu, zagrażającego życiu, zdrowiu lub wolności wartownika, jego przełożonych w służbie wartowniczej, albo chronionemu przez niego mieniu, albo też w celu przeciwdziałania przedsięwzięciu czynności, zmierzających bezpośrednio do takiego napadu lub zamachu;
- 2) w razie nieusłuchania wezwania do natychmiastowego odłożenia broni, lub innych przedmiotów, których użycie może zagrażać zdrowiu lub życiu wartownika, jego przełożonych w służbie wartowniczej, albo chronionemu przez niego mieniu, albo też, gdy wezwany po odłożeniu broni lub wymienionych przedmiotów samowolnie je podejmuje;
- 3) przeciwko osobie, która nie usłucha rozkazu wartownika, albo jego przełożonych w służbie wartowniczej, wydanego w granicach pełnionej służby, a dotyczącego bezpośrednio bezpieczeństwa chronionego mienia lub osoby wartownika i jego przełożonych w służbie wartowniczej.

(2) Powyższe uprawnienia służą również przełożonym cywilnym.

Art. 3. Użycie broni jest dopuszczalne tylko w razie oczywistej niezbędności, szczególnie bardzo oględnie w wypadkach zagrożenia bezpośrednio życia osób postronnych.

Art. 4. (1) Użycie broni może nastąpić po jednorazowym wezwaniu do spełnienia lub zaniechania danej czynności oraz po jednorazowym wystrzale ostrzegawczym w powietrze, jeżeli ustne wezwanie nie odniosło skutku.

(2) Przepisów ust. (1) nie stosuje się jedynie w przypadkach, w których wszelka zwłoka groziłaby bezpośrednio niebezpieczeństwem dla życia, zdrowia lub wolności wartownika, jego przełożonych w służbie wartowniczej, albo też dla chronionego przez niego mienia.

Art. 5. (1) Wartownik, który użył broni, powinien zawiadomić o tym natychmiast po zejściu z posterunku swego przełożonego, który przeprowadza w każdym przypadku użycia broni dochodzenie w celu stwierdzenia, czy użycie broni było zgodne z przepisami ustawy niniejszej.

(2) Jeżeli użycie broni pociągnęło za sobą śmierć lub uszkodzenie ciała, przełożony zawiadamia o tem bezzwłocznie właściwego prokuratora. Przełożony zawiadamia również właściwego prokuratora o tych przypadkach użycia broni, które nastąpiło wbrew przepisom ustawy niniejszej.

(3) Przepisy ust. (1) i (2) stosuje się odpowiednio do przełożonych cywilnych w służbie wartowniczej.

Art. 6. Minister Spraw Wojskowych wyda przepisy o umundurowaniu (oznakach zewnętrznych) i uzbrojeniu wartowników cywilnych i ich przełożonych cywilnych w służbie wartowniczej.

Art. 7. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów:

Marjan Zyndram-Kościałkowski
Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzyski*

222.

U S T A W A

z dnia 9 kwietnia 1936 r.

w sprawie zmiany ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu.

Art. 1. W ustawie z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 2/20 r. poz. 7) według brzmienia jednolitego tekstu (Obwieszczenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 25 października 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 94/33 r. poz. 734) wprowadza się zmiany następujące:

W art. 16 ustawy dodaje się nowy ustęp 2-gi o brzmieniu następującem:

„Wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych według zasad, określonych w ustępie poprzednim, przysługuje pracownikowi również w wypadkach, gdy pracodawca nie uzyskał zezwolenia na przedłużenie czasu pracy wskutek odmowy ze strony władz, bądź wskutek braku odpowiedniego wystąpienia pracodawcy.”.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów:

Marjan Zyndram - Kościałkowski

Minister Opieki Społecznej: *Wł. Jaszczołt*

223.

U S T A W A

z dnia 9 kwietnia 1936 r.

o likwidacji Tymczasowej Kasy Przeworności Pracowników Kolei Państwowych Polskich w b. zaborze rosyjskim.

Art. 1. (1) Tymczasowa Kasa Przeworności Pracowników Kolei Państwowych Polskich w b. zaborze rosyjskim, utworzona na podstawie dekretu o ustawie tymczasowej Kasy Przeworności Pracowników Kolei Państwowych Polskich w b. zaborze rosyjskim z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 210), ulega likwidacji.

(2) Majątek Kasy przechodzi na własność przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Komunikacji.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów:

Marjan Zyndram - Kościałkowski

Minister Komunikacji: *Ulrych*

224.

U S T A W A

z dnia 9 kwietnia 1936 r.

o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego.

Art. 1. (1) W myśl art. 12 statutu Banku Polskiego (załącznik do obwieszczenia Ministra Skar-